

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 602

26.10.1963 Tarihli ve 357 Sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe; Millî Savunma Komisyonları Raporları (1/858)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.Md. 18/101-2079/03124

18 . 5 . 1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 4.4.1987 tarihinde kararlaştırılan «26.10.1963 Tarihli ve 357 Sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Yüksek Mahkemelerle ilgili 146-158 inci maddelerinde yüksek yargı organları olarak, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi ve uyuşmazlık Mahkemesi sayılmıştır. Anayasa ve ilgili yasa hükümlerine göre bu mahkemeler arasında eşitlik esas olup, birisinin diğerine nazaran üstünlüğü yoktur.

Nitekim :

1. 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 3 ve 4 üncü maddelerinde bu mahkeme üyelerinin; Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkan ve üyeleri arasından seçileceği yazılıdır.

2. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluşu ve İşleyişi Hakkında Kanunun 2 nci maddesi; Ceza Bölümüne Askerî Yargıtay'dan, Hukuk Bölümüne Askerî Yüksek İdare Mahkemesinden üye seçileceği hükmünü taşımaktadır.

3. 1602 sayılı Kanunun 80 inci maddesine göre; Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin hâkim sınıfından olan Başkan, Başsavcı ve üyeleri; aylık, ek gösterge, ödenek, yükselme, yaş hadleri, emeklilik ve diğer özlük hakları yönünden, Askerî Yargıtay Başkanı, Başsavcı, Daire başkanları ve üyelerine uygulanan hükümlere tabidir.

4. 241 ve 243 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamelerde; Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi başkanları ile Başsavcılarının maaş ve ek göstergeleri aynı şekilde düzenlenmiştir. Halen tuğgeneral olan Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanı, tümgeneral rütbesini taşıyan Askerî Yargıtay Başkanı gibi, albay rütbeli Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı da tuğgeneral rütbeli Askerî Yargıtay Başsavcısı gibi, aynı maaş ve ek gösterge üzerinden özlük haklarını almaktadır.

5. 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Askerî Yargıtayla ilgili Ek-5 inci ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesiyle ilgili Ek-6 ncı maddelerinde, her iki mahkeme üyeleri bakımından aynı esaslara yer verilmiştir.

6. Diğer yandan 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda prensip olarak yardımcı sınıf general - amirallerin tümgeneral - tümamiral rütbelerine terfilerine engel bir hüküm de bulunmamaktadır.

Evvelce, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin kurulduğu tarihten itibaren 1972-1981 yılları arasında, Askerî Yargıtay ve Askerî Yüksek İdare Mahkemesi arasında, fark gözetilmemiş ve bu mahkemelerin general - amiral kadro ve rütbelertinin;

Başkanları : Tümgeneral - Tümamiral
İkinci başkanları : Tuğgeneral - Tuğamiral
Başsavcıları : Tuğgeneral - Tuğamiral

Olarak uygulanmış bulunması, Anayasa ve ilgili kanunların yukarıda sayılan maddelerinde benimsenen ve yüksek yargı organlarının «eşitliği» esasına dayanan yerinde bir uygulama olmuştur.

Hal bu iken ve halen 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek-5 inci maddesinde Askerî Yargıtay Başkanının kanunî kadrosu, «tümgeneral - tümamiral», Başsavcısının da, «tuğgeneral - tuğamiral» olarak muhafaza edilmiş iken, yüksek yargı organlarının «eşitliği» esastan ve bu esasa dayalı önceki uygulamadan uzaklaşılması ve 357 sayılı Kanunun Ek-6 ncı maddesinde Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının kadrosunun «tuğgeneral - tuğamiral», Başsavcısının da «albay» rütbeleriyle dondurulmuş bulunması, aynı seviyedeki iki yüksek yargı organı arasında eşitsizlik yaratan bir düzenleme olmuştur.

Sonuç itibarıyla tasarı ile, yüksek yargı organları bakımından Anayasa ve ilgili kanunlarda öngörülen «eşitlik» esasının gerektirdiği düzenleme yapılmakta ve Askerî Yargıtay ile Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve Başsavcılarının kanunî kadrolarında eşitlik sağlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile, genel gerekçede açıklanan nedenlerle Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkan ve Başsavcısının kanunî kadroları değiştirilmekte ve teşkilat yapısı ile hizmet gerekleri de dikkate alınarak Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının rütbesinin, «tuğgeneral - tuğamiral veya tümgeneral - tümamiral, Başsavcısının rütbesinin de, «albay veya tuğgeneral - tuğamiral» olması öngörülmektedir. Bu maddede, başta Anayasa olmak üzere diğer yasalar karşısında eşitliğin sağlanması ve hizmette etkinlik ve verimliliğin artırılması amaçlanmıştır.

Madde 2. — Madde yürürlüğe ile ilgilidir.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/858

Karar No. : 78

16 . 6 . 1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanıp, Bakanlar Kurulunca 18.5.1987 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça Millî Savunma Komisyonuna havale edilen «26.10.1963 Tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» anılan Komisyonun 10.6.1987 tarihinde yaptığı toplantıda görüşülmüş, tasarı bir kadro kanunu tasarısı olarak değerlendirildiğinden, Komisyonumuzun görüşü alındıktan sonra incelenmesinin uygun ve yerinde olacağı kararına varılmıştır.

İçtüzüğün 35 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Komisyonumuza havale edilen tasarı, Komisyonumuzun 15.6.1987 tarihinde yaptığı 112 nci birleşimde incelenip görüşüldü.

Yapılan incelemeler sonucunda, Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin kurulduğu tarihten 1981 yılına kadar, Askerî Yargıtay ile arasında fark gözetilmediği halde, 1981 yılında 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununda yapılan değişiklikle, anılan Kanunun Ek 5 inci maddesinde Askerî Yargıtay Başkanının kadrosu tümgeneral - tümamiral, Başsavcısının da tuğgeneral - tuğamiral olarak muhafaza edildiği, Ek 6 ncı maddesinde ise, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının kadrosunun tuğgeneral - tuğamiral, Başsavcısının da albay rütbeleriyle dondurulduğu görülmüştür.

Tasarının, iki yüksek yargı organı arasında eşitsizlik yaratan bu durumu ortadan kaldırmaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda yardımcı sınıf general - amirallerin tümgeneral - tümamiral rütbelerine terfilerine engel bir hüküm bulunmadığı, ayrıca bu düzenlemenin bütçeye ek bir yük getirmeyeceği görüşüyle kabulünde bir sakınca olmadığı sonucuna varılmıştır.

Bu görüşten hareketle, tasarının 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkralarını Değiştiren Çerçeve Birinci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Millî Savunma Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili <i>Fahrettin Kurt</i> Trabzon	Sözcü <i>Alaattin Fırat</i> Muş	Kâtip Üye <i>Kadir Demir</i> Konya
<i>A. Akgün Albayrak</i> Adana	<i>Mehmet Deliceoğlu</i> Adıyaman	<i>Hazım Kutay</i> Ankara
<i>Nabi Sabuncu</i> Aydın	<i>Hakkı Artukarslan</i> Bingöl	<i>A. Şamil Kazakoğlu</i> Bolu
<i>İlhan Aşkın</i> Bursa	<i>M. Memduh Gökçen</i> Bursa	<i>C. Tayyar Sadıklar</i> Çanakkale
<i>Ünal Akkaya</i> Çorum	<i>Metin Yaman</i> Erzincan	<i>İlhan Aras</i> Erzurum
<i>Togay Gemalmaz</i> Erzurum	<i>M. Hayri Osmanlıoğlu</i> Gaziantep (İmzada bulunamadı)	<i>Murat Sökmenoğlu</i> Hatay
<i>İ. Fevzi Yaman</i> Isparta	<i>Tülay Öney</i> İstanbul (İmzada bulunamadı)	<i>M. Turan Bayezit</i> Kahramanmaraş (İmzada bulunamadı)
<i>Erol Ağaçlı</i> Kırklareli	<i>Haydar Koyuncu</i> Konya	<i>Saffet Sert</i> Konya
<i>Ayhan Fırat</i> Malatya	<i>Sümer Oral</i> Manisa <i>İsa Vardal</i> Zonguldak	<i>Fehmi Memişoğlu</i> Rize

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/858
Karar No. : 7

17 . 6 . 1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26.10.1963 Tarihli ve 357 Sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ilgili Millî Savunma, Maliye ve Gümrük bakanlıkları temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzun 10 ve 17.6.1987 tarihli toplantılarında görüşüldü.

26.10.1963 tarihli ve 357 sayılı Askerî Hâkimler Kanununun 27.3.1979 tarihli ve 2219 sayılı Kanunla değiştirilen Ek 5 inci maddesinde Askerî Yargıtay Başkanının rütbesinin tümgeneral veya tümamiral, Başsavcısı ile II. Başkanının rütbesinin tuğgeneral veya tuğamiral olacağı öngörölmüş olmasına rağmen aynı Kanunun 27.3.1979 tarihli 2219 sayılı ve 25.12.1981 tarihli 2568 sayılı kanunlarla değiştirilen Ek 6 ncı maddesinde ise Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının rütbesinin ise tuğgeneral - tuğamiral olacağı hükümlenmiştir. Kısaca 1963 yılından 1981 yılına kadar iki yargı organı arasında fark gözetilmediği halde 1981 yılından bu yana Askerî Yüksek İdare Mahkemesi aleyhine eşitlik bozulmuştur.

Tasarı, gerekçesinde arz ve izah olunduğu üzere iki yargı organı arasındaki mevcut eşitsizliği bertaraf etmek gayesiyle hazırlanmıştır.

Tasarının tümü, üzerinde yapılan görüşmelerden sonra uygun ve yerinde bulunarak maddelerin müzakeresine geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının bir kadro kanunu olması hasebiyle İçtüzüğün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince bu hususta Plan - Bütçe Komisyonunun görüşü istenmesine karar verilmiş ve ikinci toplantıda da Plan - Bütçe Komisyonunun : «... tasarının bütçeye ek bir yük getirmeyeceği...» ne mütedair görüşü Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuz Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Ömer Ferruh İler
İstanbul

Sözcü
Özgür Barutçu
Diyarbakır

Üye
Hüseyin Şen
Artvin

Üye
Halil Nüzhet Goral
Aydın

Üye
Mustafa Kâni Bürke
Denizli

Üye
Burhan Cahit Gündüz
İzmir

Üye
Ali Topçuoğlu
Kahramanmaraş

Üye
Emin Fahrettin Özdilek
Konya

Üye
Turgut Halit Kunter
Rize

Üye
Muhlis Arıkan
Samsun

Üye
Mehmet Abdürrezak Ceylan
Siirt

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

26.10.1963 Tarihli ve 357 Sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 357 sayılı Kanunun değişik Ek 6 ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Askerî Yüksek İdare Mahkemesi Başkanının rütbesi tuğgeneral - tuğamiral veya tümgeneral - tümamiraldir. Başsavcının rütbesi de albay veya tuğgeneral - tuğamiraldir.»

«Birinci fıkradaki general - amiral rütbeleri 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununda gösterilen kadro oranları dışında tutulur.»

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MILLİ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

28.10.1963 Tarihli ve 357 Sayılı Askerî Hâkimler Kanununun Ek 6 ncı Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Başbakan <i>T. Özal</i>	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. <i>İ. K. Erdem</i>	Devlet Bakanı <i>K. Oksay</i>
Devlet Bakanı <i>H. C. Güzel</i>	Devlet Bakanı <i>M. V. Dinçerler</i>	Devlet Bakanı <i>A. Tenekeci</i>
Devlet Bakanı <i>M. T. Titiz</i>	Devlet Bakanı <i>A. Karaevli</i>	Devlet Bakanı V. <i>A. Tenekeci</i>
Adalet Bakanı <i>M. O. Sungurlu</i>	Millî Savunma Bakanı <i>Z. Yavuztürk</i>	İçişleri Bakanı <i>Y. Akbulut</i>
Dışişleri Bakanı <i>V. Halefoğlu</i>	Maliye ve Gümrük Bakanı <i>A. K. Alptemoçin</i>	Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı <i>M. Emiroğlu</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı V. <i>S. N. Türel</i>	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı <i>M. Kalemlî</i>	Ulaştırma Bakanı <i>V. Atasoy</i>
Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı <i>H. H. Doğan</i>	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı <i>M. M. Taşçıoğlu</i>	Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>H. C. Aral</i>
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı <i>S. N. Türel</i>	Kültür ve Turizm Bakanı <i>A. M. Yılmaz</i>	